

RAZVOJ FUNKCIJ ČLOVEŠKEGA DELOVANJA

J. PIAGET

Behavioristi [15] trdijo, da se med držljajem in neko reakcijo vzpostavi določena zveza, ki se ojača, če je podkrepljena in razpade, če ni podkrepljena (dresura psa). Nezaželjeno vedenje skušamo odpraviti, zaželjeno pa skušamo podkrepiti (v šolah). Piaget je mnenja, da se naše mišljenje in razumevanje ne razvija samo preko teh asociacij. Pravi, da znanje pridobivamo z **izgradnjo novih konstrukcijskih sistemov**. Npr. otrok ima zgrajeno shemo o psu. Ko vidi psa, reče hov, hov. Če vidi veverico, ki je podobna psu, prav tako reče hov, hov. V obstoječo shemo psa dodaja elemente, ki tja ne sodijo (**asimilacija** [16]). Počasi otrok ugotovi, da se pes in veverica razlikujeta (ugotovi **neskladja**). Več ko je neskladij med psom in veverico, prej se poruši otrokova prvotna shema o psu in se oblikuje nova (**akomodacija** [17]).

Razvojno obdobje razdeli v faze:

1. senzomotorična inteligentnost (0-2 let)

Gre za kombinacijo med zaznavo in motoriko. Otrok razume stvari na zaznavno gibalnem nivoju. Če otroku postavimo na mizo stekleničko z mlekom, bo kazal znake da jo želi imeti. Če stekleničko postavimo za nek zaslon tako, da jo otrok ne vidi več, pa se bo nehal zanimati zanjo. Če otrok nekaj ne vidi, za njega ne obstaja.

2. preoperativna faza (2-7 let)

Na tej fazi otrok ni sposoben obratne operacije (mišljensko). Če gremo iz ene sobe v drugo, si lahko predstavljamo, da lahko po isti poti pridem tudi nazaj. Otrok pri tej starosti tega ni zmožen narediti.

3. faza konkretnih operacij (7-12 let)

V tej fazi zna otrok s konkretnimi elementi zelo dobro manipulirati.

4. faza formalnih operacij (od 12 let naprej)

V fazi formalnih operacij je otrok že sposoben abstraktnega mišljenja.

Osnovna gonilna sila otrokovega razvoja je njegova shema in gibljivost te sheme.

BRUNER

Bruner meni, da imajo otroci probleme pri razmišljanju zaradi **načina predstavljanja** določenih stvari (modalnost reprezentacije). Razlikuje tri načine predstavljanja:

1. enaktivno ali dejavnostno

Odrasli si predstavljamo žogo kot nekaj, kar se kotali, otrok na tej stopnji pa si jo predstavlja okroglo.

2. slikovno ali ikonično

Otrok ima slikovno, ikonično predstavo tako na vizualnem, kot na slušnem področju. Otroku pripovedujemo pravljico in rečemo, da je volk *pojedel* Rdečo kapico. Naslednjič pa rečemo, da jo je *požrl*. Otrok nas bo prekinil in rekel da ni bilo tako. Za otroka pojesti ali požreti ni

identično, ker si stvari predstavlja slušno in besedi drugače zvenita. Za odrasle je razlika pomenska. Če otroka vprašamo naj pove kakšno dolgo besedo, bo odgovoril vlak, vrv... ker na stvar gleda slikovno in ne po številu besed. Za otroka so značilne edetske predstave (fotografski spomin).

3. simbolično ali abstraktno

VIGOTSKI

Vigotski je zagovornik socialno-zgodovinskega pogleda na razvoj osebnosti. To pomeni, da se posameznik razvija v interakciji z okoljem. Najpomembnejši faktor je socialni vidik. To ne pomeni, da iz okolja samo prenašamo strukture v svoj spominski sistem, ampak obstaja tudi odnosni vidik (sodelovanje z drugimi). Razvoj osebnosti poteka od **konkretnih** (spontanih), do **abstraktnih** (znanstvenih) pojmov. Značilnost konkretnih pojmov je, da so nasičeni s konkretnostjo. Otroka vprašamo ali ima brata in če ga ima, bo rekel, da ga ima. Otrok bo znal tudi zelo podrobno opisati izgled svojega brata. Če ga nato vprašamo, ali ima njegov brat brata, bo odgovoril, da ne (konkreten pojem). Znanstveni pojem brata je, da je moškega spola in istih staršev.